

Door de druk op middelen en ruimte moeten functies gecombineerd worden. De digitale transformatie en technologische ontwikkelingen bieden kansen om dit werk slimmer te doen.

Uitnodiging voor de Verenigde Vergadering

Onderwerp: Op weg met de digitale transformatie

Datum: 16/12/2020

Locatie: Digitaal via Google meet

In het coalitieakkoord is afgesproken dat het bestuur met een BOB-traject een visie op de digitale transformatie gaat opstellen. Het college van D&H constateert dat door het grote aantal BOB-trajecten en door het digitaal vergaderen vanwege Covid-19 de bestuurlijke drukte groot is. Het college van D&H voorziet graag in de behoefte om, waar mogelijk, de bestuurlijke drukte te verminderen door het traject om te komen tot een visie op de digitale transformatie anders op te zetten.

Op 16 december a.s. wordt er een korte sessie georganiseerd waarin we de aanpak naar de vaststelling van de visie met u willen bespreken. We nodigen u uit om aan de hand van twee voorbeelden te reflecteren op de effecten van de digitale transformatie op het hoogheemraadschap. Welke aandachtspunten vindt u belangrijk om mee te geven aan het vervolgproces? Deze sessie is als het ware als 'pré-kaderstellend' te zien en vormt een effectieve combinatie van beeld- en opinievorming. De opbrengst wordt verwerkt in een Visienota en een uitvoeringsprogramma die in het voorjaar aan de VV zullen worden aangeboden.

Het programma is als volgt opgebouwd:

1. Inleiding	[15 min]
a. Filmpje ter introductie	
b. Presentatie digitale transformatie bij Rijnland	
2. Discussie over bestuurlijke aspecten	[30 min]

Toelichting

Rijnland gaat al eeuwen met zijn tijd mee. Zo ook in de 21e eeuw waarin de digitale ontwikkelingen een ongekende vlucht kennen. Vanaf 2019 zijn we ons bewuster gaan worden van de digitale mogelijkheden en veranderingen. Nu, eind 2020, wordt de digitale transformatie geïntegreerd in het WBP6 en zijn veel teams actief met pilots.

Met de digitale transformatie speelt Rijnland in op de mogelijkheden die de digitale ontwikkelingen bieden. Doordat steeds meer assets zelf data gaan produceren, zal de kennis over onze werkprocessen toenemen. Door slim met de grote hoeveelheid extra data om te gaan, kunnen de

werkprocessen effectiever en efficiënter ingericht worden. Met de inzet van sensoren, drones en andere digitale technieken gaan we over meer details beschikken van het watersysteem en de waterketen. De digitale transformatie ondersteunt het realiseren van de kerntaken, van de doelen van het WBP en van de highlights uit het coalitieakkoord. Bij dit alles wordt er continu oog gehouden voor de bijbehorende risico's door informatiebeveiliging en privacy op een gewenst niveau te houden.

De digitale transformatie raakt alle Rijnlanders, gaat over alle werkprocessen inclusief de dienstverlening aan en samenwerking met burgers en bedrijven. Omdat het om een grote verandering gaat, worden er bij de aanpak vijf thema's onderscheiden. Deze zijn in de bijlage kort toegelicht.

Bestuurlijke aspecten

De digitale transformatie gaat vooral over veranderingen in de wijze waarop Rijnland het werkt organiseert. Met andere woorden: de digitale transformatie is voor een groot deel een organisatorisch vraagstuk. Naar de mening van het college zijn er ook enkele belangrijke bestuurlijke aspecten. Die hebben betrekking op de positionering van ons hoogheemraadschap in de veranderende samenleving die ook verder digitaliseert (thema Verbonden Rijnland). En op de risico's die kleven aan het steeds verder invoeren van digitale ontwikkelingen (thema Digitaal veilig Rijnland).

Bestuurlijke aspecten thema Verbonden Rijnland

De positionering van Rijnland in de samenleving vraagt om verschillende redenen bestuurlijke aandacht. Zo zullen de verwachtingen van burgers en bedrijven veranderen.

Doordat burgers digitaal vaardiger worden en doordat bedrijven ook digitaal transformeren zullen de verwachtingen over Rijnland veranderen. Een burger die een melding of klacht op geeft, verwacht dat hij de afhandeling digitaal kan volgen. Net zoals hij gewend is dat hij een besteld pakketje met een code van PostNL kan volgen. Burgers verwachten dat ze bij een project vooraf in 3D kunnen zien wat de effecten zijn op hun leefomgeving en willen daar direct een reactie op zien. In die zin bepaalt de buitenwereld voor een deel hoe wij gaan werken.

Daarnaast zal er steeds meer sprake zijn van 'smart city'-concepten. In zo'n slimme gemeente worden informatietechnologie en slimme assets gebruikt om de gemeente te beheren en besturen.

Lantaarnpalen dragen in de toekomst niet alleen bij aan de veiligheid op straat door licht te geven. Ze kunnen voorzien zijn van sensoren die bijv. de hoeveelheid passanten meten als ook fysieke gegevens als temperatuur, luchtvervuiling, e.d. Data van bewoners zullen geanonimiseerd gebruikt kunnen worden om de taken in de openbare ruimte, waaronder het afvoeren en zuiveren van afvalwater, zo efficiënt mogelijk uit te voeren. Burgers zullen gevraagd worden data te verzamelen voor bijv. overheidstaken (citizen science). Wij zullen gevraagd worden deel te nemen aan die slimme gemeente-concepten.

Gespreksopener Verbonden Rijnland

Burgers, bedrijven en ander overheden verwachten dat Rijnland digitaal verbonden blijft met de samenleving die steeds 'smarter' wordt, data deelt als open data en 'citizen science' benut

of

Rijnland maakt zijn eigen afwegingen en stelt zijn eigen prioriteringen vast

Bestuurlijke aspecten thema Digitaal veilig Rijnland

Naast een adequate informatiebeveiliging en zorg om privacy hoort bij dit thema ook ethiek. We blijven een betrouwbaar waterschap, met oog voor de menselijke maat, dat goed omgaat met de gegevens van haar burgers en bedrijven.

Kunstmatige intelligentie zal zijn intrede doen. Daardoor genereren ondersteunende systemen snel en effectief informatie op een manier die de mens niet of slechts beperkt kan volgen. Wat betekent dat voor de besluiten die we nemen op basis van de informatie uit die systemen? Het kan zijn dat we voor de hoogste effectiviteit een stukje transparantie moeten inleveren. Staan we toe dat een systeem zelf besluiten neemt die mogelijk effect hebben op wat ingelanden ervaren?

Gespreksopener Digitaal Veilig Rijnland

Bij de toepassing van algoritmes in de besturing van processen is transparantie het uitgangspunt en moeten operationele beslissingen altijd uitlegbaar zijn
of
we willen zoveel mogelijk digitale innovaties implementeren om ons werk zo efficiënt en effectief mogelijk uit te blijven voeren

[Bijlage: korte toelichting vijf thema's bij aanpak digitale transformatie](#)

De digitale transformatie raakt alle processen, alle assets, alle Rijnlanders. Daarbij zullen burgers ook digitaal worden en maken bedrijven hun eigen digitale transformatie door. Het gaat om veel onderwerpen tegelijk.

Om overzicht te houden over de voortgang en om op alle aspecten van de digitale transformatie te kunnen sturen, onderscheiden we bij Rijnland vijf thema's.

1. Verbonden Rijnland

Dit thema richt zich op de dienstverlening die steeds meer met digitale middelen opgezet kan worden. Denk aan de wijze van doorgeven van meldingen en klachten, het kunnen volgen van de afhandeling ervan. Aan de hand van meer data en de inzet van slimme technieken kunnen we de kwaliteit van de dienstverlening verhogen. Een bekend voorbeeld binnen dit thema is het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Ook de manier waarop we samenwerken met andere overheden, burgers en bedrijven zullen veranderen. Bijvoorbeeld door meer data met elkaar te delen en gezamenlijk slimme technieken in te zetten. Een voorbeeld hiervan betreft het dataportaal waar Rijnland samen met gemeenten aan werkt. Door het koppelen van gemeentelijke rioleringsdata aan de data van onze zuiveringen, kunnen we die effectiever en efficiënter bedienen.

2. Digitaal veilig Rijnland

Wij zijn ons er continu bewust van dat de digitale transformatie naast kansen ook risico's met zich mee brengt. Risico's die de informatiebeveiliging betreffen als ook de privacy. We hebben speciale functionarissen in huis die erop toe zien dat we waakzaam blijven en op zijn minst voldoen aan de landelijke afspraken.

Naarmate er meer data worden gedeeld en naarmate er meer kunstmatige intelligentie wordt ingezet, neemt de kans toe dat we de grenzen naderen van wat we ethisch verantwoord vinden. Dit thema gaat naast infobeveiliging en privacy ook over ethiek. We zijn ons ambtelijk aan het voorbereiden hoe we de ethische kant van digitale innovaties kunnen bepalen en bewaken.

3. *Slim Rijnland*

Met dit thema houden we overzicht en stimuleren we de digitale innovaties. In 2020 lopen er zo'n 20 pilots met sensoren, drones, slimme technieken e.d. Daarnaast delen we kennis van innovaties met andere waterschappen waarbij de coördinatie bij Het Waterschapshuis ligt. Via het landelijke digitale platform Winnovatie maken etaleren alle waterschappen vanaf begin 2021 hun (digitale) innovaties. Zie www.winnovatie.nl.

Enkele voorbeelden van Rijnlandse pilots zijn:

- digitale monitoring van vissen op grootte en soort
- droogte van keringen herkennen o.b.v. satellietbeelden
- de digischouw waarbij de computer aan de hand van satelliet- en dronebeelden aangeeft waar watergangen wel en niet zijn geschoond
- blauwalgen voorspellen met kunstmatige intelligentie
- 3D-ontwerpen die we later kunnen inzetten voor slim beheer & onderhoud
- een eigen drone-team dat o.m. inspecties kan ondersteunen.

4. *Digitaal vaardig Rijnland*

De transformatie naar een datagedreven organisatie vraagt om nieuwe en aangepaste functies, het Strategisch Personeel Plan (SPP) is hier erg belangrijk bij. Het vraagt ook om een organisatie die sneller reageert op kansen.

Samen met zeven andere waterschappen en Het Waterschapshuis hebben we een leerprogramma opgezet voor datascience. Momenteel werken drie datascientists aan een opdracht om aan de hand van data energie te besparen bij de beluchting van een zuivering. Beluchters zijn de grootste verbruikers van elektriciteit. Bij HR hebben we een on-boarding app die nieuwe collega's de weg wijst tijdens de eerste maanden bij ons.

5. *Datagedreven Rijnland*

We zijn, samen met HHSK, ons aan het voorbereiden op toekomstgericht datamanagement om de explosie aan data goed te verwerken en te kunnen gebruiken om slim te gaan werken.

Rijnlanders uit allerlei disciplines, die tijdens hun opleiding getraind zijn in programmeren, gaan die kennis inzetten om de bestaande systemen voor het watersysteem en de waterketen verbeteren. Daar hebben we ze een virtuele experimenteerruimte voor gegeven. Zij vormen de voorbode van een datalab, waar we op termijn terecht kunnen voor wensen om processen te verbeteren. Die ze dan met slimme technologieën invulling gaan geven.